

Dorota Klembowska¹

AKTYWIZACJA ZAWODOWA BEZROBOTNYCH Kobiet z obszarów popegeerowskich w latach 2002-2009

Wstęp

Drastyczna redukcja zatrudnienia, w wyniku którego wiele osób znalazło się przez długi okres bez pracy, stała się jednym z istotnych problemów przekształceń restrukturyzacyjno-własnościowych sektora państwowego rolnictwa. Tam gdzie PGR były przeważnie jedynymi zakładami pracy, zwalniani pracownicy stracili szansę na uzyskanie jakiegokolwiek zatrudnienia, stanowiącego podstawę bytu ich rodzin. Bezrobocie, ze względu na jego dużą koncentrację w północnych i zachodnich regionach kraju jest nadal poważnym problem społecznym oraz gospodarczym.

Wielkość i regionalne zróżnicowanie bezrobocia popegeerowskiego nigdy nie były i nie są dostatecznie udokumentowane statystycznie². Dzisiaj bezrobocie wśród byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw rolnych to mały odsetek ogólnego bezrobocia na wsi, jednak jego koncentracja w określonych rejonach Polski powoduje duże trudności w aktywizacji zawodowej bezrobotnych na danym obszarze i wywołuje szereg negatywnych skutków. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest brak perspektyw dla osób w wieku produkcyjnym, zwłaszcza młodzieży.

¹ Mgr Dorota Klembowska, doktorantka, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego.

² W. Zgliński, *Przekształcenia restrukturyzacyjno-własnościowe Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz obecne zagospodarowanie obszarów popegeerowskich*, Załącznik 1 do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich” Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008, s. 32.

Brak perspektyw na zatrudnienie rodzi wiele zagrożeń i może powodować dalszą reprodukcję biedy i wyklucza zarówno z uczestnictwa w tworzeniu postępu gospodarczego jak i korzystania z jego owoców³.

Do 2004 r. jednym z zadań Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR) było tworzenie miejsc pracy w związku z restrukturyzacją państwowej gospodarki rolnej⁴ oraz wspieranie działań mających na celu udzielanie pomocy byłym pracownikom państwowych przedsiębiorstw rolnych i członkom ich rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych⁵. Główne kierunki działalności Agencji skierowane były na:

- zachowanie i ochronę miejsc pracy w sprzedawanych lub dzierżawionych gospodarstwach rolnych;
- wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej w małych i średnich przedsiębiorstwach.

W 2004 roku zmieniono zakres działań ANR⁶. Do zadań Agencji nie należy już tworzenie nowych miejsc pracy w związku z restrukturyzacją państwowej gospodarki rolnej. Utrzymano jedynie w mocy wcześniej podpisane umowy mające na celu tworzenie miejsc pracy do momentu ich wygaśnięcia lub rozwiązania. Jednym z takich projektów, które był kontynuowany do 15 grudnia 2009 r. jest „Promocja zawodowa dziewcząt pochodzących z terenów dawnych państwowych gospodarstw rolnych”.

Celem artykułu jest próba oceny projektu aktywizacji zawodowej dziewcząt zamieszkałych na terenach popegeerowskich, realizowanego Przez Agencję Nieruchomości Rolnych (ANR) we współpracy z Caritas Diecezji Warszawskiej w latach 2002-2009⁷.

Bezrobocie wśród ludzi młodych w Polsce

W Polsce młodzi bezrobotni (24 lat i mniej) stanowią 25% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia wśród tej grupy jest najwyższa i wynosiła w 17,3% w 2008 r. Osobną kategorią młodych bezrobotnych są absolwenci. W IV kwartale 160 tys. absolwentów było bez pracy. Stopa bezrobocia wśród absolwentów zamieszkałych na wsi jest wyższa i w 2009 r. wyniosła 26,5% wobec 24,3% w miastach. W latach 2002-2008 większe trudności ze znalezieniem pracy miały absolwentki ale stopa bezrobocia generalnie miała tendencję malejącą. W ostatnim kwartale 2009 r. odnotowano znaczny wzrost udziału bezrobotnych absolwentów w liczbie aktywnych zawodowo w tej grupie osób do poziomu 27,7% (tabela 1).

³ Por. J. Wilkin, *Przekształcenia państwowych gospodarstw rolnych – procesy racjonalizacji i marginalizacji* [w:] *Wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, ich załogi i nowi gospodarze*, IRWiR PAN, Warszawa 1998.

⁴ Ustawa o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu państwa z dnia 19 października 1991 r., (Dz.U. 1991, nr 107, poz. 464), art. 6 pkt. 8.

⁵ Ustawa z dnia 6 maja 1999 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1999, nr 49, poz. 489).

⁶ Ustawa o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie innych ustaw z dnia 4 marca 2004 r. (Dz.U. z 2004, nr 69, poz. 624).

⁷ Program rozpoczął się 30 listopada 2001 r.

Tabela 1. Dane o bezrobociu absolwentów w IV kwartale w latach 2004-2009.

Lata	Liczba bezrobotnych absolwentów (w tys.)	Stopa bezrobocia	Stopa bezrobocia na wsi	Stopa bezrobocia absolwentów w mieście	Stopa bezrobocia kobiet	Stopa bezrobocia mężczyzn
2004	145	41,9	44,8	40,1	45,0	38,2
2005	146	39,6	40,0	39,2	40,0	38,8
2006	193	28,6	35,0	25,0	31,1	25,6
2007	128	20,5	25,4	17,4	21,6	18,4
2008	118	21,0	24,6	18,5	22,9	19,0
2009	160	25,3	26,5	24,3	22,5	27,7

Źródło: opracowanie własne, na podstawie Kwartalna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa (różne lata).

Realizacja założeń programu w latach 2002-2009

Agencja Nieruchomości Rolnej wraz z organizacją pożytku publicznego Caritas Archidiecezji Warszawskiej współuczestniczyła w realizacji programu „Promocja zawodowa dziewcząt...”. Agencja Nieruchomości Rolnych odpowiadała za nabór kandydatek do projektu, skompletowanie wymaganej dokumentacji i zakwalifikowanie do uczestnictwa w projekcie oraz współfinansowała projekt. Zadaniem Caritas AW była realizacja celów projektu zgodnie z założeniami określonymi w umowie, koordynacja działań w ramach projektu i aktywne uczestnictwo w promowaniu projektu na terenie Polski.

Program skierowany był do młodych kobiet w wieku 18-25 lat. Jednym z istotnych warunków uczestnictwa w programie było udokumentowanie, że przynajmniej jeden z rodziców bądź też dziadków pracował w PGR przez okres co najmniej trzech lat. Program trwał do 6 miesięcy. Celem programu była intensywna aktywizacja młodych kobiet poprzez organizację szkoleń grupowych jak i indywidualnych z zakresu metod poszukiwania pracy, zasad pisania curriculum vitae i listów motywacyjnych, elementów prawa pracy, sytuacji na warszawskim rynku pracy. Realizowano również zajęcia dotyczące asertywności, radzenia sobie ze stresem, savoir-vivre oraz bilansu własnych możliwości. Zajęcia prowadzone były przez psychologów oraz doradcę zawodowego i stwarzają możliwość zdobycia istotnych umiejętności z punktu widzenia procesu poszukiwania pracy. Uczestniczki miały możliwość częstego kontaktu ze specjalistami, którzy mogli im pomóc w rozwiązywaniu problemów związanych z poszukiwaniem pracy. W trakcie trwania programu uczestniczki brały udział w zajęciach indywidualnych i warsztatowych.

Tabela 2. Liczba uczestników programu w latach 2002-2009.

Wyszczególnienie	2002*	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009
Liczba uczestników	161	165	170	179	144	105	50	31	1005
Ukończenie programu	79	101	94	104	82	88	28	23	599
Rezygnacje i usunięcie z programu	46	24	38	38	27	17	10	8	208
W trakcie trwania programu	40	40	40	37	35	18	12	0	

*Program rozpoczął się 30 listopada 2001 r. Dane od początku realizacji programu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań Caritas AW za lata 2002-2009.

Od początku trwania programu udział wzięło w nim 1005 młodych kobiet, w tym 599 (60%) kobiet ukończyło cały program i jak wynika ze sprawozdań Caritas 583 podjęło pracę w województwie mazowieckim.

Ocena efektywności programów skierowanych do osób bezrobotnych jest trudna. Do pomiaru efektywności programu można zastosować podejście mikroekonomiczne polegające na określeniu wpływu programu na późniejszą sytuację zawodową. Pozycja na rynku pracy jest określana najczęściej poprzez status osób po zakończeniu programu (czy posiadają status zatrudnionego) lub poprzez wysokość osiąganych dochodów po zakończeniu programów⁸. Bazując na kryterium statutu na rynku pracy można stwierdzić, że program cechuje się wysoką efektywnością, gdyż po ukończeniu programu zmienił się status z osoby bezrobotnej na zatrudnioną, w tym 60% uczestniczek programu znalazło pracę w Warszawie i usamodzielniało się. Dokładniejsza weryfikacja efektów programu i wymaga przeprowadzenia badań.

W analizowanym okresie wiele kobiet zrezygnowało w trakcie trwania programu. Uczestniczki rezygnowały albo dobrowolnie w różnych momentach programu lub też były z niego usuwane za nieprzestrzeganie zasad panujących w bursie. W 2002 roku połowa rezygnacji z uczestnictwa spowodowana była znalezieniem stałej pracy w Warszawie bądź też uzyskaniem oferty pracy w miejscu zamieszkania. Zdarzało się, że uczestniczki kończyły cały program i powracały do miejsca zamieszkania aby tam podjąć pracę. Świadczy to o tym, że część osób, nie potrzebowała przejścia przez cały cykl programu, żeby zrealizować jeden z jego głównych celów, co pozwala przypuszczać, że osób pracujących może być więcej.

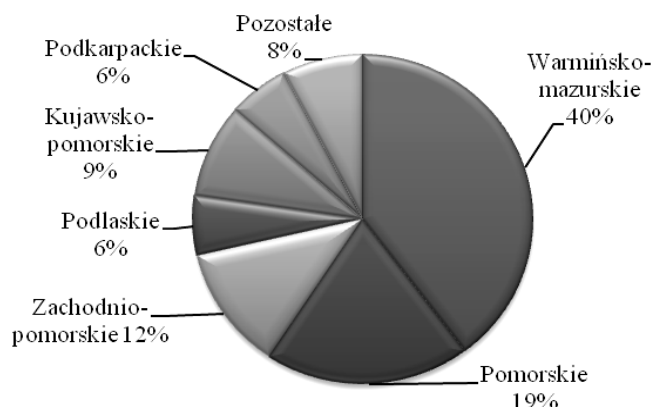
Również są osoby, które po programie podjęły dalsze kształcenie w szkołach średnich czy też na studiach, jednak trudno na podstawie publikowanych dokumentów określić dokładną liczbę tych osób.

Najwięcej, bo aż 40% kobiet, które ukończyły program pochodzi z województwa warmińsko-mazurskiego (rys. 1), co można zawdzięczać zaangażowaniu w promocję programu nie tylko oddziału terenowego ANR, ale również powiatu-

⁸ R.G. Fay, *Enhancing the Effectiveness of Active Labour Market Policies: Evidence from Programme Evaluations in OECD Countries*, Labour Market and social Policy Occasional Papers, no 18, OECD, Paris 1996.

wych urzędów pracy. Idea programu przedstawiana była w powiatowych urzędach pracy oraz promowana w lokalnych mediach⁹, co stwarzało większe szanse na rozpropagowanie programu wśród społeczności lokalnej.

Nie bez znaczenia jest fakt, że od samego początku funkcjonowania programu oddział terenowy ANR w Olsztynie uczestniczył w jego realizacji. Z roku na rok coraz więcej oddziałów terenowych Agencji Nieruchomości Rolnych realizowało program (w 2006 roku w projekcie uczestniczyło 8 oddziałów), jednak z województwa warmińsko-mazurskiego pochodziło najwięcej uczestniczek.

Rysunek 1. Struktura udziału kobiet w programie według województw w latach 2002-2009.

Źródło: opracowanie własne.

Osoby zamieszkające na wsi cechują się niską mobilnością, spowodowaną głównie brakiem możliwości migracji do miast oraz niechęcią do zmiany miejsca zamieszkania, ze względu na wysokie koszty wynajmu mieszkań w mieście¹⁰. Uczestniczkom programu zapewniono mieszkanie w stolicy, wyżywienie oraz bilety komunikacji miejskiej. Tego rodzaju pomoc wydaje się szczególnie ważna zważając na fakt, że koszty utrzymania w stolicy są wysokie, zwłaszcza gdy dochód uczestniczek programu na jednego członka rodziny nie przekraczał kwoty 532 zł. Udział w programie był dla wielu osób jedyną szansą na podjęcie pracy i zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego, ale wymagał mobilności przestrzennej i przeprowadzenia się do Warszawy.

Najistotniejszym motywem decyzji migracyjnych jest perspektywa uzyskania w nowym miejscu zamieszkania łatwiejszej dostępności pracy oraz wyższej zapłaty

⁹ W 2006 r. program promowany był w 23 Powiatowych Urzędach Pracy, w tym w 16 PUP w województwie warmińsko mazurskim. Sprawozdanie z realizacji programu prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Warszawskiej i Agencje Nieruchomości Rolnych za okres 01.01.2006-31.12.2006, s. 4.

¹⁰ J. Hybel, *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju rynku pracy w Polsce w perspektywie integracji z Unią Europejską*, Wyd. SGGW, Warszawa 2003.

za pracę. Okoliczności te stwarzają możliwość poprawy warunków życia uczestników programu, który jest również istotnym czynnikiem stymulującym migrację.

M. Stec zauważa, że nie są jasne założenia leżące u podstaw tego instrumentu poprawiania szans młodzieży z obszarów popegeerowskich na rynku pracy i wskazuje na kilka aspektów, które mogą budzić wątpliwości i niewątpliwie skłaniają do dyskusji, chociażby kwestia dlaczego akurat do dziewcząt skierowana jest ta oferta i dlaczego wysyłane są aż do Warszawy i że nie ma danych przekonujących, że jest to mechanizm skuteczny¹¹.

Przekształcenia społeczno-gospodarcze w latach dziewięćdziesiątych wpłynęły znacząco na rynek pracy oraz na pozycję ekonomiczną kobiet. Bezrobocie kobiet w Polsce cechuje kilka właściwości: kobiety stanowią większość bezrobotnych, stopa bezrobocia kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn, pracy nie może znaleźć co druga kobieta w wieku 20-24 lata i co piąta w wieku 25-34 lata. Kobiety przeciętnie dłużej poszukują pracy niż mężczyźni¹². W województwie warmińsko-mazurskim większość bezrobotnych stanowią kobiety (51,6%), a w powiatach działdowskim i nidzickim stanowią one odpowiednio 58,7% i 55,5% ogółu bezrobotnych¹³. Wysokie udziały kobiet wśród ogółu bezrobotnych wskazują na słabą pozycję kobiet na rynku pracy.

Badania wykazały, że bezrobocie kobiet ma negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny, powoduje pogorszenie warunków bytu i powoduje zróżnicowanie poziomu życia rodzin i grup społecznych¹⁴, a urzędy pracy nie mają pomysłu na aktywizację zawodową kobiet. Szkolenia często skierowane są do mężczyzn a często większość ich klientów stanowią właśnie kobiety, co potwierdzają też wyniki badań przeprowadzonych na obszarach gdzie dawniej istniały państwowe gospodarstwa rolne¹⁵. Uważa się, również, że młodzież, częściej doświadcza trudności w znalezieniu zatrudnienia, więc z jednej strony uzasadnia to również ograniczenie wiekowe, jakie było przyjęte w założeniach programu. Ludzie młodzi są grupą cechującą się wyższą mobilnością.

Zachęcanie do migracji i podjęcia pracy w Warszawie jest niewątpliwie dyskusyjne, zwłaszcza wobec malejącej liczby ludności. W województwie warmińsko-mazurskim liczba ludności zmalała z 1 428 tys. w 2002 r. do 1 427 tys. w 2008 r.,

¹¹ M. Stec, *Instytucje i programy aktywizujące bezrobotnych na obszarach popegeerowskich: raport z badania jakościowego*, Załącznik 3 do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich” Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008, s. 41.

¹² B. Balcerzak-Paradowska (red.), *Praca kobiet w sektorze prywatnym. Szanse i bariery*, Wyd. IPISS, Warszawa 2003.

¹³ *Informacja o rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w grudniu 2009 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy, Olsztyn 2009, Stan na dzień 31.12.2009 r.

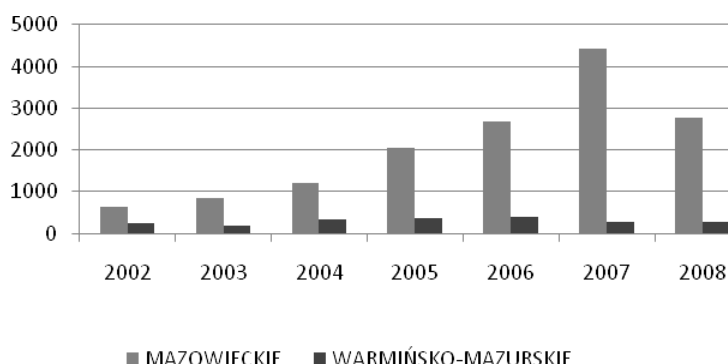
¹⁴ A. Kuzynowski (red.), *Sytuacja społeczno-zawodowa bezrobotnych kobiet. Bariery i stimulatory ich aktywizacji zawodowej*, Wyd. SGH, Warszawa 2001.

¹⁵ A. Giza-Poleszczuk, W. Kościesz-Jaworski, *Społeczne aspekty likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych: raport socjologiczny z badań ilościowych i jakościowych*, Załącznik 4 do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich” Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008, s. 40.

a według prognozy w 2020 r. zmaleje do poziomu 1 400 tys.¹⁶. Warto pamiętać, że obecnie migracje są zjawiskiem powszechnym i nie da się ich powstrzymać. Dla wielu ludzi migracje są jednym ze sposobów radzenia sobie z trudnościami na rynku pracy.

Z drugiej strony nie wszyscy klienci publicznych służb zatrudnienia mogą być objęci programami aktywizującymi, więc każdy dodatkowy program, zwłaszcza skierowany do bardzo wąskiej grupy odbiorców jest dodatkową możliwością i cenną alternatywą dla osób, które chcą zmienić swoją sytuację na rynku pracy, a często nie wiedzą od czego taką zmianę rozpocząć.

Aktywizacja zawodowa ludności zamieszkałej w gminach, gdzie wcześniej przeważanie jedynym zakładem pracy był PGR jest utrudnione, gdyż wiele osób dzisiaj tworzy zasób biernych zawodowo. Po likwidacji PGR dla wielu osób nie udało się znaleźć stałego zatrudnienia w sąsiednich małych i średnich miastach, które również borykają się z problemem bezrobocia. Dodatkowo sytuację utrudnia mała mobilność przestrzenna ludności zamieszkałej w izolowanych osiedlach pegeerowskich, które często nie mają połączeń komunikacyjnych. Nie istnieje jednak żaden program uniwersalny, który stale podnosiłby poziom zatrudnienia a ocena efektów programu jest często bardzo trudna. Realizacja celów programu w Warszawie może budzić wątpliwości, zwłaszcza aspekt poruszony przez Stec „czy ma sens rzucanie osób z małej wsi popegeerowskiej do dużego miasta”¹⁷. Jednak to w dużych miastach jest więcej miejsc pracy. W województwie mazowieckim liczba ofert pracy jest dziesięciokrotnie wyższa, niż w województwie warmińsko-mazurskim, w którym na koniec 2008 r. zgłoszonych było zaledwie 267 ofert pracy wobec 2781 w województwie mazowieckim (wykres 1). Najwięcej ofert pracy występuje w dużych miastach, gdzie też łatwiej jest znaleźć pracę, nie wymagającą wysokich kwalifikacji czy doświadczenia zawodowego.

Wykres 1. Liczba ofert pracy w województwie mazowieckim i warmińsko-mazurskim 2002-2008 (stan na koniec roku).

Źródło: opracowanie własne, Bank Danych Regionalnych.

¹⁶ Prognoza z 2008 r., dane: Bank Danych Regionalnych, GUS,

¹⁷ M. Stec, *op. cit.*, s. 41.

Wnioski

1. Do 2004 roku Agencja była ustawowo zobligowana do tworzenia nowych miejsc pracy w związku z restrukturyzacją państwowej gospodarki rolnej, jak również była zobligowana do wsparcia działań mających pomóc pracownikom PGR i członkom ich rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Jednym z programów realizujących te cele był program „Promocja zawodowa dziewcząt pochodzących z terenów dawnych państwowych gospodarstw rolnych, który był realizowany w latach 2001-2009.
2. W latach 2002-2009 w programie wzięło udział 1005 kobiet, w wieku 18-25 lat, których rodzice bądź dziadkowie byli pracownikami państwowych gospodarstw rolnych.
3. Program skierowany był do osób młodych, gdyż mają one największe szanse na zmianę mentalności, cechują się wyższą mobilnością przestrzenną i adaptacją do nowych warunków.
4. Cały program ukończyło 60% uczestniczek i usamodzielniało się w Warszawie.
5. Najwięcej uczestniczek programu (40%) pochodziło z województwa warmińsko-mazurskiego, co jest istotne zwłaszcza, że region ten cechuje najwyższa stopa bezrobocia w kraju i występują trudności ze znalezieniem zwłaszcza pierwszej pracy dla osób młodych.
6. Dokładniejsza ocena efektów programu zwłaszcza efektu zatrudnieniowego wymaga podjęcia dodatkowych badań zwłaszcza, że istnieją aspekty, które trudno ocenić na podstawie sprawozdań.

Bibliografia

1. Balcerzak-Paradowska B. (red.), *Praca kobiet w sektorze prywatnym. Szanse i bariery*, Wyd. IPiSS, Warszawa 2003.
2. Fay R.G., *Enhancing the Effectiveness of Active Labour Market Policies: Evidence from Programme Evaluations in OECD Countries, Labour Market and social Policy Occasional Papers*, no 18, OECD, Paris 1996.
3. Giza-Poleszczuk A., Kościesza-Jaworski W., *Społeczne aspekty likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych: raport socjologiczny z badań ilościowych i jakościowych*, Załącznik 4 do raportu z badań: „Rynki pracy na obszarach popegeerowskich” Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008.
4. Hybel J., *Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju rynku pracy w Polsce w perspektywie integracji z Unią Europejską*, Wyd. SGGW, Warszawa 2003.
5. *Informacja o rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w grudniu 2009 roku*, Wojewódzki Urząd Pracy, Olsztyn 2009, Stan na dzień 31.12.2009 r.
6. Kurzynowski A. (red.), *Sytuacja społeczno-zawodowa bezrobotnych kobiet. Bariery i stimulatory ich aktywizacji zawodowej*, Wyd. SGH, Warszawa 2001.
7. Sprawozdania z realizacji programu prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Warszawskiej i Agencję Nieruchomości Rolnych za lata 2002-2009.
8. Stec M., *Instytucje i programy aktywizujące bezrobotnych na obszarach popegeerowskich: raport z badania jakościowego*, Załącznik 3 do raportu z badań: „Rynki pracy na obsza-

rach popegeerowskich” Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008.

9. Ustawa o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa z dnia 19 października 1991 r. (Dz.U.04.208.2128 z późniejszymi zmianami).
10. Ustawa o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu państwa z dnia 19 października 1991 r., (Dz. U. 1991, nr 107. poz. 464).
11. Ustawa o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie innych ustaw z dnia 4 marca 2004 r. (Dz.U. z 2004, nr 69, poz. 624).
12. Wilkin J., *Przekształcenia państwowych gospodarstw rolnych – procesy racjonalizacji i marginalizacji* [w:] *Wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, ich załogi i nowi gospodarze*, IRWiR PAN, Warszawa 1998.
13. Zgliński W., *Przekształcenia restrukturyzacyjno-własnościowe Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz obecne zagospodarowanie obszarów popegeerowskich*, Załącznik 1 do raportu z badań: „*Rynki pracy na obszarach popegeerowskich*”, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008.

Abstrakt

Artykuł prezentuje rezultaty oraz znaczenie aktywizacji zawodowej bezrobotnych młodych kobiet prowadzoną przez ANR i Caritas AW. W programie wzięło udział ponad 1 tys. kobiet w wieku 18-25 lat. Najwięcej uczestniczek programu pochodziło z województwa warmińsko-mazurskiego.

Professional activation of unemployed women in the areas of former state-owned farms in 2002-2009

The article presents the results and significance of stimulating professional activity undertaken among young unemployed woman by the Agricultural Property of the State Treasury with the assistance and support of “Caritas” – the Polish Charity Organisation. More than a thousand women aged 18-25, originating from the families working in the NAC in the past, participated in the programme. The majority of participants in this programme came from the Warmian and Mazurian Provinces.

MBA Dorota Klembowska, doctoral student, Warsaw University of Life Sciences